

Subjectief en objectief in een persoon; kan dat?

Door: Yvette Kouwenberg en Flip van Huizen

Advocaten zijn subjectief. Zij dienen steeds een bepaald belang; het belang van hun cliënt. Daarentegen oefenen hoogleraren en rechters hun vak uit door een objectieve bril. Hoe zit het nu als een persoon beide petten op heeft? Dus als een advocaat regelmatig publiceert of als een rechter ook doceert. Het ABB vraagt zich af of een subjectieve advocaat wel eens tijdens een zitting door de wederpartij een stuk voor zijn voeten geworpen krijgt dat hij schreef als objectieve 'wetenschapper'. Dat wringt natuurlijk vooral als dat artikel haaks staat op het pleidooi van de advocaat ter zitting. En hoe zit dat bij rechters? Krijgt een rechter wel eens van een partij terug dat hij tijdens een college of beroepsopleiding een geheel ander licht op een bepaalde uitspraak of een bepaald onderwerp heeft geworpen?

Met andere woorden, de stelling in deze editie is:

'De subjectieve praktijkuitoefening van een advocaat verenigt zich niet met een objectieve nevenfunctie als wetenschapper of plaatsvervangend rechter, en vice versa'.

Liesbeth Zegveld, advocaat bij Prakken d'Oliviera en hoogleraar 'War Reparations'

Ik heb al bezwaar tegen het woord objectief in deze stelling. Niemand kan geheel objectief zijn. Iedereen brengt zijn geschiedenis met zich mee, mede bepaald door het land waarin hij leeft. Feiten kunnen daarom nooit geheel objectief geïnterpreteerd worden. Daarin verschilt de wetenschapper niet van de advocaat. Het recht is ook niet objectief. Het recht weegt belangen en laat bepaalde belangen zwaarder wegen afhankelijk van de maatschappij waarin we leven en de idealen die we daarin nastreven of het kwaad dat we willen bestrijden. Het recht laat de rechter ook altijd ruimte om in concrete gevallen op grond van redelijkheid en billijkheid weer uitzonderingen te maken. Welke belangen daarbij de doorslag moeten hebben, valt niet objectief vast te stellen. De advocaat zal in zo'n geval extreem de nadruk leggen op de belangen van zijn client terwijl de wetenschapper een meer onpartijdig oordeel zal proberen te geven. Maar te suggereren dat de wetenschapper gereedschap heeft om die belangen geheel objectief te bepalen, is een illusie.

Reinout Wibier, hoogleraar privaatrecht en tot voor kort advocaat

De advocaat is subjectief, hij dient het belang van zijn cliënt. De wetenschapper kijkt door een objectieve bril naar het recht. Zijn de functies daarom onverenigbaar met elkaar? Het is inderdaad de taak van de advocaat om de belangen van zijn cliënt te dienen. Dat betekent echter niet dat hij ook subjectief ten opzichte van het recht kan staan. Het recht is het recht, ongeacht de belangen van de cliënt en als het recht tot een oplossing leidt die niet in het belang van de cliënt is, zal ook de meest partijdige advocaat daar rekening mee moeten houden.

Daar staat tegenover dat de rechtsbeoefening door wetenschappers slechts zelden zuiver objectief is. Iedere wetenschapper heeft zijn

stokpaardjes. Bovendien verdedigt hij meestal een bepaalde visie op het recht en heel vaak neemt hij daarbij standpunten in die veel verder gaan dan een objectieve analyse van wat rechtens is. Juist doordat het recht vaak meerdere zienswijzen toelaat is rechtspraak van de Hoge Raad vaak zo interessant. Daarin wordt immers uit de alternatieven een oplossing gekozen die vervolgens bindend is. Dat neemt niet weg dat een advocaat die optimale flexibiliteit wil behouden om geloofwaardig verschillende visies op een juridische kwestie te kunnen verdedigen, er verstandig aan zal doen niet te veel te publiceren. En als hij dan toch publiceert, doet hij er verstandig aan niet al te principiële visies op het recht te verdedigen. Onverenigbaar zijn de functies van advocaat en wetenschapper niet, maar de verstandige advocaat zal voorzichtig zijn met wat hij in de juridische literatuur naar voren brengt om te voorkomen dat hij zichzelf in de weg zit.

Hans van Meerten, advocaat Clifford Chance en bijzonder hoogleraar internationaal pensioenrecht

Ik probeer in mijn wetenschappelijk werk het EU-Verdrag en de pensioen wet- en regelgeving onafhankelijk uit te leggen. Dat mijn leerstoel door de onafhankelijke stichting Gak wordt gefinancierd helpt daarbij. In mijn werk als advocaat adviseer ik vooral over EU pensioenrecht. Dat staat bij velen nog onvoldoende op de radar en ik draag daartoe graag bij. Beide activiteiten sluiten elkaar geenszins uit. ■

